

๔ สั้น ท ๑ ง ส ม ณะ

ดูก่อนสุกัทัทะ ในธรรมวินัยใด ไม่มีอริยมรรคประกอบ
ด้วยองค์ ๘ ในธรรมวินัยนั้น ไม่มีสมณะที่ ๑ สมณะที่ ๒
สมณะที่ ๓ หรือสมณะที่ ๔ ส่วนธรรมวินัยใด มีอริยมรรค
ประกอบด้วยองค์ ๘ ในธรรมวินัยนั้น มีสมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓
หรือที่ ๔ อริยมรรคประกอบด้วยองค์ ๘ มีอยู่ในธรรมวินัยนี้เท่านั้น
ถ้าโลกยังมีสมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ หรือที่ ๔ สมณะเหล่านี้พึง
อยู่โดยชอบ โลกจะไม่ว่างจากพระอรหันต์ทั้งหลาย

เส้นทางสมณะ

๓๖๖

การเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางของชีวิตที่เรา
ปรารถนา เราต้องรู้ว่า จุดเริ่มต้นและหนทางที่กำลังเดินไปนั้น
เป็นอย่างไร มีสุขมีทุกข์ เป็นบาปหรือเป็นบุญ เพื่อเราจะได้
เลือกเส้นทางได้ถูกต้อง เลือกเอาแต่สิ่งที่เป็นบุญกุศลล้วนๆ
ไม่สนใจสิ่งที่ไม่ดีอะไร หากรู้ตลอดสายเช่นนี้จะไม่หลงแวะเวียน
ข้างทาง เราจะไปสู่จุดหมายปลายทางของชีวิตได้อย่างถูกต้อง
และปลอดภัย มีคำกล่าวว่า การเริ่มต้นดีมีชัยไปกว่าครึ่ง เพราะ
จุดเริ่มต้นเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าเริ่มต้นผิดก็ไปไม่ถึงจุดหมายปลายทาง
แต่ถ้าเริ่มต้นถูกต้อง ถูกทางมรรคผลนิพพาน ทางของพระอรหันต์
เราก็จะไปถึงเส้นชัยของชีวิต ได้เข้าถึงความสุขที่แท้จริง ถึง
พระรัตนตรัยในตัว ซึ่งเป็นสรณะที่แท้จริง

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ใน มหาปรินิพพานสูตร ว่า

“ดูก่อนสุภัททะ ในธรรมวินัยใด ไม่มีอริยมรรคประกอบ
ด้วยองค์ ๘ ในธรรมวินัยนั้น ไม่มีสมณะที่ ๑ สมณะที่ ๒
สมณะที่ ๓ หรือสมณะที่ ๔ ส่วนธรรมวินัยใด มีอริยมรรค
ประกอบด้วยองค์ ๘ ในธรรมวินัยนั้น มีสมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓
หรือที่ ๔ อริยมรรคประกอบด้วยองค์ ๘ มีอยู่ในธรรมวินัยนี้
เท่านั้น ถ้าโลกยังมีสมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ หรือที่ ๔ สมณะ
เหล่านี้พึงอยู่โดยชอบ โลกจะไม่ว่างจากพระอรหันต์ทั้งหลาย”

เส้นทางสมณะ

๓๖๓

*ในวันสุดท้าย ก่อนที่พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าจะเสด็จ
ดับขันธปรินิพพาน **สุภัตถปริพาชก** ซึ่งอาศัยอยู่ในเมืองกุสินารา
ท่านได้ทราบข่าวว่า พระสมณโคตมพุทเธเจ้าจักปรินิพพาน ใน
ยามสุดท้ายของคืนนี้ แต่ท่านยังมีข้อสงสัยอยู่หลายประการ
เพราะได้ยินได้ฟังคำของพวกปริพาชกผู้เฒ่าผู้แก่ ซึ่งเป็นอาจารย์
และบุพพาจารย์ทั้งหลายพากันกล่าวว่า “พระตถาคตอรหันต-
ลัมมาลัมพุทเธเจ้าย่อมอุบัติขึ้นในโลกเป็นบางครั้งบางคราว”

การบังเกิดขึ้นของพระลัมมาลัมพุทเธเจ้าเป็นการยาก
การได้ฟังพระสัทธรรมก็เป็นการยาก ท่านเกิดปริวิตกว่า
พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าจักปรินิพพานในยามสุดท้ายของคืนนี้แล้ว
แต่ธรรมที่เราสงสัยนี้ ยังค้างคาใจของเราอยู่ เราก็คงมีความ
เชื่อมั่นในพระสมณโคตมพุทเธเจ้าว่า พระองค์สามารถที่จะ
แสดงธรรมแก่เรา ทำให้เราจัดความสงสัยในหัวข้อธรรมต่างๆ
เหล่านั้นได้

พอดำริเช่นนั้นแล้ว **สุภัตถปริพาชก**จึงเข้าไปหาท่าน
พระอานนท์ ที่ดงป่าไม้สาละของพวกมัลลกะชัตตริย์ เพื่อกล่าวถึง
ความตั้งใจของตน ที่จะเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า เพื่อทูลถาม
ปัญหาที่ค้างคาใจ แต่ก็ถูกพระอานนท์กล่าวห้ามถึง ๓ ครั้ง

เส้นทางสมณะ

๓๖๘

เพราะท่านเกรงว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าจะทรงลำบากพระวรกาย เนื่องจากพระพุทธรองค์กำลังอาพาธ จึงไม่อยากจะใครมารบกวน พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงสดับคำเจรจาของท่านพระอานนท กับสุภัททปริพาชก ทรงทราบว่าปริพาชกเป็นผู้มีบุญ เมื่อหายสงสัยแล้วจะได้บรรลุธรรม ด้วยมหากรุณาอันหาประมาณมิได้ ของพระพุทธรองค์ จึงตรัสกับพระอานนทว่า “อานนท อย่าห้าม สุภัททะเลย ให้สุภัททะเข้ามาหาเราเถิด สุภัททะจักถามปัญหา อย่างใดอย่างหนึ่งกับเรา เพื่อความรู้ยิ่ง มิใช่เพื่อความ เบียดเบียนเรา อนึ่ง เมื่อเราถูกสุภัททะถามแล้ว จักพยากรณ์ ข้อความนั้นแก่สุภัททะ เขาจักรู้แจ้งเห็นจริงข้อความนั้นได้ โดยง่ายดาย เพราะขณะนี้อินทรียเขาแก่ออบแล้ว เป็นผู้ควรแก่ การตรัสรู้ธรรม”

พอฟังพุทธดำรัส พระอานนทจึงกล่าวกับท่านสุภัทท-ปริพาชก ว่า “เชิญเถิดท่านสุภัททะ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงมี พระมหากรุณา ประทานโอกาสให้ท่านถามปัญหาแล้ว” สุภัทท-ปริพาชกปลื้มปีติอย่างยิ่ง จึงเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า กราบนมัสการด้วยความเคารพ แล้วกราบทูลถามความสงสัยที่มีอยู่ในใจว่า “ข้าแต่พระโคตมผู้เจริญ สมณพราหมณ์เหล่าใด เป็นเจ้าหมู่ เป็นเจ้าคณะ เป็นคณาจารย์ มีชื่อเสียง มียศ เป็น เจ้าลัทธิ ชนเป็นอันมากต่างเข้าใจว่าเป็นคนดี คือ ปุณณกัลลสะ

เส้นทางสมณะ

๓๖๕

มักขลิโคสาล อชิตเกสกัมพล ปกุธกัจจายนะ ลัญชัยเวฬุฐบุตร นิครนถนาฏบุตร สมณพราหมณ์เหล่านั้นทั้งหมดตรัสรู้แล้วตาม ปริฏญญาของตน หรือทั้งหมดไม่ได้ตรัสรู้ หรือว่าบางพวกตรัสรู้ บางพวกไม่ได้ตรัสรู้ ข้าพระองค์อยากทราบความเป็นสมณะ ของเจ้าลัทธิเหล่านี้ ขอพระองค์โปรดให้ความกระจ่างด้วย”

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเห็นว่า ปัญหาไม่ควรพยากรณ์ เพราะจะเป็นไปเพื่อความไม่สงบใจ จึงได้ตรัสห้ามว่า “อย่าเลย สุกัททะ คำถามนี้หยุดไว่ก่อนเถิด เราจะแสดงธรรมแก่เธอ เธอจง ตั้งใจฟังธรรมนั้นโดยเคารพ จงตั้งใจฟังให้ดีเถิด” สุกัททปริพาชก ทูลรับพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว พระพุทธองค์จึง ตรัสว่า

“ดูก่อนสุกัททะ อริยมรรคอันประกอบด้วยองค์ ๘ หา ไม่ได้ในธรรมวินัยใด แม้สมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ก็หาไม่ได้ ในธรรมวินัยนั้น

สุกัททะ อริยมรรคอันประกอบด้วยองค์ ๘ หาได้ ในธรรมวินัยใด แม้สมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ย่อมหาได้ ในธรรมวินัยนั้น

สุกัททะ อริยมรรคอันประกอบด้วยองค์ ๘ หาได้ ในธรรมวินัยนี้ สมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ก็มีอยู่ในธรรมวินัยนี้

เส้นทางสมณะ

๓๓๐

ลัทธิคือคำสอนอื่นๆ ที่เว้นจากอริยมรรคอันประกอบด้วยองค์ ๘ ย่อมว่างจากสมณะผู้รู้ สุกัททะ ภิกษุเหล่านี้ พึงอยู่โดยชอบ โลกจะไม่พึงว่างจากพระอรหันต์ทั้งหลาย

ดูก่อนสุกัททะ ครั้นเมื่อเรามีวัย ๒๙ พรรษา บวชแล้ว แสวงหาอยู่ว่า อะไรเป็นกุศล ตั้งแต่เราบวชแล้วจนถึงบัดนี้ แม้สมณะที่เป็นไปในส่วนแห่งธรรมที่เป็นเครื่องนำออกจากภพ คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ ก็ไม่มีในกายนอกแต่พระธรรมวินัยนี้

สมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ก็มีได้มีลัทธิคำสอนอื่นว่างจากสมณะผู้รู้ทั่วถึง ภิกษุเหล่านี้พึงตั้งอยู่ในมรรคผลระดับใด ก็เป็นกัลยาณมิตรแนะนำผู้อื่น ให้ตั้งอยู่ในมรรคผลอย่างนั้น เหมือนกัน โลกก็ไม่พึงว่างจากพระอรหันต์ทั้งหลาย”

เมื่อจบพระธรรมเทศนา ท่านสุกัททปริพาชกเกิดดวงปัญญาสว่างไสว ความมืดในจิตใจได้ถูกขจัดให้หมดไปด้วยแสงแห่งธรรมของพระพุทธองค์ความสงสัยที่มีมายาวนานก็หมดสิ้นไป และเกิดความศรัทธาเลื่อมใสอย่างท่วมท้น จึงขอถึงพระผู้มีพระภาคเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ว่าเป็นที่พึ่งที่ระลึก แล้วกราบทูลขอบรรพชาอุปสมบทในสำนักของพระพุทธองค์ พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ได้ประทานการบวชให้

เมื่อสุกัททปริพาชกบรรพชาอุปสมบทแล้วไม่นาน ก็

เส้นทางสมณะ

๓๗ ๑

หลักออกจากหมู่ไปอยู่แต่ผู้เดียว เป็นผู้ไม่ประมาท มีความเพียร มีจิตแน่วแน่ดำเนินไปในหนทางสายกลาง อันประกอบด้วย อริยมรรคมีองค์ ๘ คือ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ

เมื่ออริยมรรคมีองค์ ๘ รวมกันถูกส่วนเข้า เกิดเป็นดวง เรียกว่า ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัญญาหรือดวงปฐมมรรค ท่าน ดำเนินจิตต่อไปโดยเอาใจหยุดนิ่งต่อไปอีก ก็เข้าถึงดวงธรรม ไปตามลำดับ เข้าถึงกายภายในตั้งแต่กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม จนกระทั่งถึงกายธรรม

กายธรรมนี้แหละเป็นกายของสมณะที่แท้จริง ได้เข้าถึง สมณะที่ ๑ คือ พระโสดาบัน สมณะที่ ๒ คือ พระสกิทาคามี สมณะที่ ๓ คือ พระอนาคามี สมณะที่ ๔ คือพระอรหันต์ ถึงกาย- ธรรมอรหันต์ หมดกิเลสเป็นพระอรหันต์ ทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน ถึงที่สุดแห่งทุกข์ อยู่จบพรหมจรรย์ ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีก ภพชาติสิ้นแล้ว กิจที่จะทำยิ่งไปกว่านี้ไม่มีอีกแล้ว เพราะว่า สำเร็จกิจอันสูงสุดแล้ว

เป้าหมาย คือ จะต้องเข้าถึงสมณะที่ ๔ คือ กายธรรม- อรหันต์ให้ได้ เพราะกายนี้เท่านั้น ที่กำจัดทุกข์ได้หมดสิ้น ขจัด กิเลสอาสวะได้สิ้นเชื้อไม่เหลือเศษ เมื่อเราเข้าถึงแล้วก็รู้ได้ด้วย

เส้นทางสมณะ

๓๓๒

ตนเอง ด้วยธรรมจักขุ และญาณทัสสนะของธรรมกายว่า ซาติ
สิ้นแล้ว พรหมจรรย์บริสุทธิบริบูรณ์แล้ว ได้เป็นสมณะที่แท้จริง
แล้ว กิจที่ควรทำหรือกรณียกิจทำเสร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความ
เป็นอย่างนี้มีได้อีก ท่านสุภททะก็ได้เป็นพระอรหันต์รูปหนึ่ง
ผู้ทรงอภิญญา ในจำนวนพระอรหันต์ทั้งหลาย และท่านก็เป็น
พยานสาวกองค์สุดท้ายของพระผู้มีพระภาคเจ้าที่ยืนยันเกี่ยวกับ
เรื่องสมณะภายใน คือธรรมกายได้อย่างสมบูรณ์ ว่าตราบใดที่
ยังมีสมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ประพฤติปฏิบัติชอบอยู่ โลกก็
จะไม่ว่างเว้นจากพระอรหันต์

จะเห็นได้ว่า การที่จะเข้าถึงความเป็นสมณะ คือ ผู้มี
กายสงบ วาจาสงบ และใจสงบได้นั้น จะต้องดำเนินจิตไปตาม
หนทางอันประเสริฐ อันประกอบด้วยมรรคมีองค์ ๘ ประการ
เมื่อมรรคมีองค์ ๘ ครบถ้วนบริบูรณ์ ใจหยุดถูกส่วนเข้า ใจจะ
ตกวบลงไปที่ศูนย์กลางกาย ดวงปฐมมรรคจะบังเกิดขึ้น เห็น
เป็นดวงกลมใสแจ่มอยู่ภายใน ติดอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๓
นี่เป็นจุดเริ่มต้นที่ถูกต้องของหนทางไปสู่ความเป็นสมณะที่แท้จริง
ให้ดำเนินจิตเข้าไปในหนทางสายกลาง จนเข้าถึงกายมนุษย์-
ละเอียด กายทิพย์ กายพรหม กายอรุพพรหม และกายธรรม
ไปตามลำดับ กายธรรมมีลักษณะที่สวयงาม เกตุดอกบัวตูม
ใสเป็นแก้ว สมบูรณ์ด้วยลักษณะมหาบุรุษ งามไม่มีที่ติ งามกว่า

เส้นทางสมณะ

๓๗๓

ทุกกายที่ผ่านมา

กายธรรมหรือธรรมกายนี้แหละ ที่จะทำให้เราเป็นสมณะที่แท้จริงอย่างสมบูรณ์ เมื่อเราเข้าถึงแล้วพึงท่านได้เวลามีทุกข์ก็ช่วยให้เราพ้นทุกข์ เวลามีความสุขก็เพิ่มเติมความสุขให้ยิ่งขึ้นไป จะรู้สึกอบอุ่นใจ และปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็นภัยในอบายภูมิ หรือภัยในสังสารวัฏ เราจะปลอดภัยจากภัยพิบัติทั้งหมด เข้าถึงธรรมกายแล้ว ปิดประตูอบายภูมิได้ และยอมเป็นผู้มีสุดความเป็นที่ไปในเบื้องหน้า แล้วเราก็จะมุ่งไปสู่อายตนะนิพพาน อันเป็นจุดหมายปลายทางของทุกชีวิต เพราะฉะนั้นให้ตั้งใจฝึกใจให้หยุดนิ่งให้เข้าถึงธรรมกายให้ได้ แล้วเราจะได้เป็นผู้สงบพบสันติสุขภายในอย่างแท้จริง

